

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นสื่อความคิด มวลมนุษยชาติใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารติดต่อกันและกัน เพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดความเข้าใจในการประสานประโยชน์ ของแต่ละคน กลุ่ม หมู่ เหล่าของชนชาติต่าง ๆ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่นิยมใช้กันแพร่หลายมากที่สุด เป็นภาษากลางที่ใช้สื่อความหมายไปเกือบทั่วโลก เป็นแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ตลอดจนเป็นเครื่องมือค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในสังคม บุคคลที่รู้ภาษาอังกฤษย่อมสามารถที่จะเข้าใจความคิด หัตถคดี วัฒนธรรมของชนชาติอื่น กานดา ณ ถลาง (2510:130) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาว่าเป็นกระจกเงาส่องให้เห็นวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนความเคลื่อนไหวของโลก ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ ได้

สำหรับประเทศไทยนั้น ภาษาต่างประเทศเริ่มเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง เศรษฐกิจของไทยเป็นครั้งแรกในสมัยแผ่นดินของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เป็นสมัยที่ไทยมีสัมพันธไมตรีกับชาติตะวันตกซึ่งเข้ามาขอทำสนธิสัญญาทางไมตรีและพาณิชย์กับประเทศไทย พร้อมกันนั้นได้นำคริสต์ศาสนาเข้ามาเผยแพร่ด้วย โดยได้ตั้งสำนักสอนศาสนาขึ้นเพื่อรับสอนเด็กไทย เป็นสามเณรในศาสนาคริสต์ ขณะเดียวกันก็สอนวิชาอื่น ๆ แบบตะวันตกด้วย นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการรับแนวคิดทาง การศึกษาและ วิทยาการของตะวันตก

ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ ชาติตะวันตกได้มาขอทำสนธิสัญญาทางไมตรีการค้ากับประเทศไทยอีก การทำสนธิสัญญาเป็นไปด้วยความยากลำบาก ต้องใช้ภาษาต่าง ๆ ถึง 4 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาโปรตุเกส และภาษามลายู (สมเด็จพระยาตากำรราชานุภาพ 2525:10) เพราะไม่มีภาษาใดที่จะเข้าใจได้ทั้งสองฝ่าย ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวไทยได้เริ่มใช้ภาษาอังกฤษแล้วและ เริ่มมีความสำคัญเพิ่มขึ้นตามลำดับ

นับตั้งแต่มีการติดต่อกับค้าขายกับต่างประเทศ การเข้ามาเผยแพร่ศาสนาตลอดจนอิทธิพลทางด้าน การเมืองทำให้ภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อประเทศไทยมาก พระมหากษัตริย์ทรงตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่คนไทยจะต้องเรียนรู้ภาษาอังกฤษ พระบาทสมเด็จพระ

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษมาก ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่นักเรียนโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบว่า

วิชาหนังสือไทยนั้น เมื่อรู้ดีแล้วพอทำการได้จริงอยู่ แต่เมื่อไม่รู้หนังสืออังกฤษด้วยแล้ว จะรู้สึกคับแค้นใจเมื่อภายหลัง เพราะเหตุว่าตำรับตำราต่าง ๆ ซึ่งเขาลงพิมพ์ไว้เป็นภาษาต่างประเทศ มีภาษาอังกฤษเป็นต้น มากมายหลายหมื่นหลายแสนฉบับ การที่จะรำเรียนให้รู้วิชาต่าง ๆ ในเวลานี้ต้องอาศัยอ่านภาษาอังกฤษ เพราะผู้ซึ่งจะสามารถแปลหนังสือตำรับตำราวิชาการเหล่านั้นลงเป็นภาษาไทย สำหรับที่จะให้ไทยเราเล่าเรียนนั้น มีน้อยตัวนัก เวลาที่ไม่พอ คนก็ไม่พอที่จะแปลเป็นภาษาไทยได้ จำต้องเรียนจากภาษาอังกฤษ วิชาการอันใดซึ่งจะมีในหนังสือไทยนั้นน้อยนัก ว่าโดยที่สุดเพียงแต่ผู้อ่านหนังสือรักสนุกอย่างเดียว ถ้าได้อ่านหนังสืออังกฤษแล้ว ก็ได้รู้สึกความสนุกเพลิดเพลินใจกว้างขวางซึ้งกว่าที่อ่านหนังสือเรื่องไทย ๆ ที่มีอยู่มากนัก เพราะฉะนั้น การที่รู้หนังสืออังกฤษ เป็นลาภอันวิเศษของนักเรียน ซึ่งจะหาได้ในกาลเล่าเรียน ถึงแม้ว่าผู้ที่เล่าเรียนในเมืองเราจะ เป็นผู้พูดภาษาอังกฤษไม่ชัดเจน เรียนหนังสือไม่สู้คล่องแคล่วก็อย่าท้อใจ รู้ อ่าน รู้แปลได้แล้ว พอที่จะรับประโยชน์เป็นอันมาก จะทำให้ทางหากินหรือหาชื่อเสียงของนักเรียนผู้นั้นสะดวกได้ผลไพศาลดีกว่าที่รู้เพียงหนังสือไทยอย่างเดียวเป็นอันมาก

(พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2515:39-40)

ในสภาพของสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้ามาก มีการพบปะติดต่อกับชาวต่างประเทศอยู่เสมอ ภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของคนไทยมากขึ้นทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ธุรกิจการค้า การศึกษา ตลอดจนในชีวิตประจำวันจะพบเห็นภาษาอังกฤษอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นชื่อสิ่งของเครื่องใช้ ยารักษาโรค หนังสือพิมพ์ บ้ายโฆษณาต่าง ๆ ชื่อสถานที่ ร้านค้าเป็นต้น นอกจากนี้ยังรับเอาคำภาษาอังกฤษมาใช้ในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก ในจำนวนคำเหล่านี้ บางคำก็ออกสำเนียงเป็นไทย เช่น ฟาร์ม พุด พลาสติก และบางคำก็ใช้เหมือนกับว่าเป็นภาษาไทย ซึ่งนำมาใช้แล้วผู้ฟังคนไทยก็เข้าใจได้ดี เช่น พุดบอล โควต้า เฮโรอีน คอร์รับชั่น เทคโนโลยี เป็นต้น คนไทยทุกวันนี้แม้กระทั่งการพูดก็จะมีภาษาอังกฤษปนอยู่ด้วย ทั้งนี้ย่อมเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศได้เข้ามามีอิทธิพลต่อคนไทยเป็นอันมากด้วยเหตุผลที่ว่าถ้าต้องการที่จะเรียนรู้ศึกษาติดตามเทคโนโลยีทางตะวันตก และใช้สำหรับปรับตัวให้รู้เท่าทันก็ต้องเรียนภาษาของเขา ซึ่ง พวงเพ็ญ อินทรประวัติน (2520:24) ได้กล่าวว่า ภาษาอังกฤษมีประโยชน์ต่อคนไทย 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการติดต่อค้าขาย ด้านการศึกษาวัฒนธรรมตลอดจนการเมืองและในด้านชีวิตประจำวันของคนไทยเองในเมืองไทย

เมื่อชีวิตของคนไทยต้องเกี่ยวข้องกับโดยอาศัยภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสื่อสารใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันมากขึ้นแล้ว การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงจำเป็นสำหรับคนไทยและสังคมไทยดังที่ เรขา ทองสวัสดิ์ (2514:194) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่คนไทยต้องเรียนภาษาอังกฤษว่า

การเรียนรู้ภาษาไทยอย่างเดียวจึงเป็นการไม่เพียงพอ เพราะวิทยาศาสตร์ก็ดี การแพทย์ก็ดี วิศวกรรมก็ดี เครื่องกลต่าง ๆ นี้ มิได้เป็นความเจริญก้าวหน้าที่เป็นของคนไทย โดยเฉพาะ แต่เป็นความก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ ๆ ของโลก ไทยได้รับเอาสิ่งเหล่านั้นจากตำรับตำราภาษาอังกฤษแทบทั้งสิ้น ฉะนั้นการที่จะศึกษาจนบรรลุเป้าหมายในวิทยาการดังกล่าวจึงจำเป็นจะต้องเรียนภาษาอังกฤษควบคู่กันไป เพราะภาษาอังกฤษเป็นกุญแจที่จะไขไปสู่ความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นได้

จากประโยชน์และความเกี่ยวข้องที่ภาษาอังกฤษมีต่อความเป็นอยู่ของคนไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นนี้ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงจำเป็นสำหรับสังคมไทย และเป็นประโยชน์ต่อเด็กไทย (ผอญผา พันธุ์พิทักษ์ 2525:1) ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไป และเข้ามามีบทบาทในหลักสูตรแทบทุกระดับชั้นการศึกษา ตั้งแต่ในฐานะที่เป็นวิชาเลือกจนกระทั่งเป็นวิชาสามัญบังคับตามหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2503 โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้เด็กเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไป เรียนวิชาภาษาอังกฤษ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2511:10) หลังจากที่ได้รับการบรรจุวิชานี้ เข้าไว้ในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว สภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ได้มีการนำเอาวิธีการสอนหลายรูปแบบที่ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้สอดคล้องตามความมุ่งหมายซึ่งแตกต่างกันไปตามกาลสมัย ตามความต้องการ และความจำเป็นของสังคมในขณะนั้น ตลอดจนแนวโน้มของการสอนภาษามาใช้

การที่วิชาภาษาอังกฤษซึ่งแต่เดิมได้เริ่มสอนในหลักสูตรสามัญศึกษาในชั้นสูงก่อนแล้ว ได้ขยายลงไปในระดับการศึกษาระดับต้น ๆ ถึงกับเป็นการบังคับแทบทุกระดับการศึกษาทำให้คุณภาพของการเรียนการสอนได้รับความกระทบกระเทือนและก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในหลาย ๆ ด้าน แม้ว่าจะมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ผลของการเรียนการสอนก็ไม่ได้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร อาจกล่าวได้ว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยเท่าที่ผ่านมาได้ผลไม่คุ้มค่ากับการลงทุน (มาลินี จันทวิมล 2521:94-101) ซึ่งสอดคล้องกับ สุไร พงษ์ทองเจริญ (2520:1) ที่ได้กล่าวถึงผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยว่า

ผลที่ได้รับคือภายหลังที่ได้เรียนภาษาอังกฤษมา 6 ปี นักเรียนส่วนมากฟังภาษาอังกฤษเกือบจะไม่รู้เรื่อง พูดภาษาอังกฤษได้น้อย หรือพูดไม่ได้เลย ความสามารถในการอ่านและทำความเข้าใจเนื้อความที่ตนเองอ่านโดยฉับพลันทันที อยู่ในเกณฑ์ต่ำ รู้คำศัพท์น้อย ไม่สามารถเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องพอควรแก่ระดับชั้น นับว่าเป็นการสิ้นเปลืองเวลาไปโดยได้ผลไม่คุ้มค่า

สำหรับสาเหตุสำคัญที่ทำให้การสอนไม่ได้ผลก็คือ ต้องมาเสียเวลาแก้ไขข้อผิดพลาดที่สอนไว้ในชั้นต้น ๆ (พรอดินี่ สาคริก 2514:59)

ในระยะเริ่มแรกที่ได้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษขึ้นนั้น จุดมุ่งหมายเพื่อจะได้สื่อความหมายเข้าใจซึ่งกันและกันให้ได้ใกล้เคียงที่สุด การสอนในชั้นเริ่มต้นใช้เจ้าของภาษาเป็นครูสอน ซึ่งตรงกับจุดประสงค์ของการสอนภาษา ดังที่ชาร์ล ซี ฟรีช (Charles C. Fries 1967:1) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศไว้ว่า "ในการเรียนภาษาอังกฤษนั้น เมื่อเราต้องการฟังหรือพูดภาษาให้เข้าใจถูกต้อง เราควรเรียนจากตัวเจ้าของภาษาเอง เพราะถือหลักว่าการฝึกฝนฟังหรือพูดจากตัวเจ้าของภาษาเองย่อมทำให้เรียนได้ดีขึ้น" นอกจากนี้ในด้านการปฏิบัติก็สามารถทำได้ทั่วถึงเพราะจำนวนนักเรียนน้อยจำกัดอยู่ในวงแคบ จำนวนครูที่เป็นเจ้าของภาษาและครูไทยที่มีความรู้ภาษาดี มีปริมาณทัดเทียมเป็นสัดส่วนเหมาะสมกับผู้เรียน และเมื่อได้เรียนวิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งครูชาวต่างประเทศสอน ยิ่งทำให้ได้มีการย่ำใช้ภาษาอังกฤษในช่วงอื่นด้วย การเรียนจึงเป็นไปอย่างได้ผล

เมื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้ประสบความล้มเหลว ไม่ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ มีปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน ในปี พ.ศ.2518 กระทรวงศึกษาธิการจึงมีดำริที่จะยกเลิกการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ดังนั้นเมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงไม่มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอยู่ในหลักสูตรฉบับนี้ แต่เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นวิชาต่างประเทศ บังคับในระดับประถมศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไปเป็นเวลานานแล้ว เมื่อหลักสูตรฉบับนี้ไม่ได้กำหนดให้มีการสอนภาษาอังกฤษจึงก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านจากบรรดาสื่อมวลชนโดยเฉพาะผู้ปกครองพากันเรียกร้องอย่างมากให้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาต่อไป (สุไร พงษ์ทองเจริญ 2526:47) จากการศึกษาของ ทิพนิต อ่องแสงคุณ (2521:บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา แต่ขอให้รัฐบาลและโรงเรียนดำเนินการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน ทั้งในด้านหลักสูตร

วิธีสอนและผู้สอน ดังนั้นในปี พ.ศ. 2522 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ขึ้น และมีคำสั่งให้เพิ่มวิชาภาษาอังกฤษในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ให้เป็นวิชาเลือกในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ โดยให้เลือกได้ไม่เกินสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง และให้เริ่มดำเนินการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 เป็นต้นไป (กระทรวงศึกษาธิการ 2523)

เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าที่เกิเกิดขึ้นดังที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดเกณฑ์ที่เป็นแนวทางในการพิจารณาเลือกเปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกทั้งในด้านความพร้อมของบุคลากรและความพร้อมด้านโรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติปรากฏว่าโรงเรียนส่วนใหญ่เลือกสอนวิชาภาษาอังกฤษในกลุ่มประสบการณ์พิเศษเป็นวิชาเลือก โดยที่โรงเรียนขาดความพร้อมตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ต้องการที่จะแก้ปัญหาค่าที่เกิผ่านมา แต่ผลปรากฏว่ามีปัญหาเหมือนเดิม คือ ในด้านความพร้อมและประสิทธิภาพของครูผู้สอน เพราะไม่ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาแล้วว่าตั้งแต่ปลายสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ ในช่วงปี พ.ศ. 2390-2394 ซึ่งพระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ (พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงเป็นผู้นำ เริ่มมีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับวิชาภาษาอังกฤษและวิชาการต่าง ๆ แบบชาวตะวันตก จนกระทั่งมีหลักสูตรและได้นำมาใช้เกือบทุกระดับชั้น หากจะนับปี พ.ศ. 2390 เป็นหลักนับรวมถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2528) นับได้ว่าได้มีการศึกษาภาษาอังกฤษมาเป็นเวลา 138 ปีแล้ว (ไพโรจน์ โปธิไทร 2528:98-101)

จะเห็นได้ว่านับตั้งแต่มีการสอนภาษาอังกฤษขึ้นมา ความเคลื่อนไหวทางด้านหลักสูตรและวิธีสอนได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านวัตถุประสงค์และเทคนิควิธีสอนเป็นสิ่งที่บอกถึงความพยายามที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม การศึกษาถึงพัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงสภาพการนำภาษาอังกฤษมาใช้ในการเรียนการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ช่วยให้ทราบจุดเด่นและข้อบกพร่องที่ผ่านมา เพื่อจะได้นำมาแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เพื่อผู้เรียนจะได้ประโยชน์จากการเรียนการสอนได้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ.2435 จนถึง พ.ศ.2528

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยมุ่งศึกษาถึงพัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2435 จนถึง พ.ศ.2528 โดยมุ่งศึกษาถึงองค์ประกอบของหลักสูตรในด้านความมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา อัตราเวลาเรียน กระบวนการเรียนการสอน สื่อต่าง ๆ ตลอดจนการวัดและประเมินผล

คำจำกัดความ

พัฒนาการของหลักสูตร หมายถึง ความเป็นมาของหลักสูตร การปรับปรุงแก้ไขในด้านความมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา อัตราเวลาเรียน กระบวนการเรียนการสอน สื่อต่าง ๆ ตลอดจนการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับความต้องการของสภาพสังคมในสมัยนั้น ๆ

หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา หมายถึง เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษที่ปรากฏเป็นหลักฐานครั้งแรกในพระราชบัญญัติการสอบวิชา พ.ศ.2433 เนื้อหาวิชาที่บังคับให้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตร พ.ศ.2503 และเนื้อหาวิชาเลือกในกลุ่มประสบการณ์พิเศษตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเป็นระยะดังนี้

พ.ศ.2427 ประถมศึกษามี 6 ชั้น

ประถมต้นหรือประโยค 1 มี 3 ชั้น

ประถมปลายหรือประโยค 2 มี 3 ชั้น

- พ.ศ.2441 ประถมศึกษามี 6 ชั้น
 ประถมศึกษาตอนต้น 3 ปี
 ประถมศึกษาตอนปลาย 3 ปี
- พ.ศ.2445 ประถมศึกษา 3 ชั้น
 มูลศึกษา 1 ปี
 ประถมศึกษา 2 ปี
- พ.ศ.2456 ประถมศึกษามี 5 ชั้น
 ประถมศึกษาสายสามัญ 3 ปี
 ป.1-ป.3
 ประถมศึกษาสายอาชีพ 2 ปี
 ป.4-ป.5
- พ.ศ.2464 ประถมศึกษาภาคบังคับมี 5 ชั้น
 ประถมศึกษาสามัญ 3 ชั้น ป.1-ป.3
 ประถมศึกษาวิสามัญ 2 ชั้น ป.4-ป.5
- พ.ศ.2475 ประถมศึกษาภาคบังคับ มี 6 ชั้น
 ประถมศึกษาสามัญ 4 ปี
 ป.1-ป.4
 ประถมศึกษาวิสามัญ 2 ปี
 ป.5-ป.6
- พ.ศ.2479 ประถมศึกษาภาคบังคับ มี 4 ชั้น
 ป.1-ป.4
- พ.ศ.2503 ประถมศึกษาภาคบังคับ มี 7 ชั้น
 ประถมศึกษาตอนต้น 4 ปี
 ป.1-ป.4
 ประถมศึกษาตอนปลาย 3 ปี
 ป.5-ป.7
- พ.ศ.2520 ประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี
 ป.1-ป.6

เอกสารหลักสูตรภาษาอังกฤษ หมายถึง หนังสือหรือสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในหลักสูตรภาษาอังกฤษ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ก่อนสมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เอกสารหลักสูตรมีเฉพาะที่ครูใช้สอน คือ
 - 1.1 แบบเรียน
 - 1.2 คู่มือครู
2. สมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เอกสารหลักสูตร แบ่งเป็น
 - 2.1 เอกสารสำหรับครู ได้แก่ หลักสูตรประมวลการสอน โครงการสอน หนังสือคู่มือครู และอนุสารประกอบหลักสูตร
 - 2.2 เอกสารสำหรับนักเรียน ได้แก่ หนังสือแบบเรียน หนังสืออาชยาน หนังสืออ่านประกอบ และแบบฝึกหัดเสริมทักษะ
3. หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 เอกสารหลักสูตร แบ่งเป็น
 - 3.1 เอกสารสำหรับครู ได้แก่ หลักสูตร แผนการสอน และคู่มือครู
 - 3.2 เอกสารสำหรับนักเรียน ได้แก่ หนังสือเรียนและแบบฝึกหัด

สื่อการเรียน หมายถึง เครื่องมือและเทคนิคต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเครื่องมือ หมายถึง โสตทัศนอุปกรณ์ทั้งหลาย ทั้งที่เป็นประเภทเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น เครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์ ได้แก่ บัตรคำ บัตรภาพ บัตรตัวอักษร ของจริง หรือของจำลอง บัตรผสมอักษร แถบประโยค แผนภูมิ และบล็อกขยายตัวอักษร ส่วนเทคนิคต่าง ๆ หมายถึง กลวิธีสอนที่ใช้ เช่น ใช้คำพูดหรือบรรยาย แสดงละคร เล่นบทบาทสมมติ เกมฝึกการใช้ภาษา เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษในสมัยต่าง ๆ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ จดหมายเหตุ เอกสารทางราชการ หลักสูตร พระราชบัญญัติต่าง ๆ ระเบียบข้อบังคับ ประกอบ

กับข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งใช้ประกอบการวิจัย ได้แก่ บทความ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร และวิทยานิพนธ์

แหล่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดดำรงราชานุภาพ ห้องสมุดหนังสืองานศพวัดบวรนิเวศวิหาร ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ และห้องสมุดสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

2. สัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

2.2 เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการใช้หลักสูตร

2.3 ขอบเขตเรื่องที่สัมภาษณ์ คือ

2.3.1 ประสบการณ์และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตร นโยบายการกำหนดหลักสูตร เอกสารหลักสูตร แบบเรียน

2.3.2 วิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

2.3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การสอนภาษาอังกฤษ การปรับปรุงแก้ไข ทฤษฎีการเรียนปัจจุบัน และแนวโน้มของการสอนในอนาคต

วิธีการสัมภาษณ์ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เตรียมคำถามภายในขอบเขตดังกล่าว ได้ติดต่อก่อนนัดหมายกับผู้ให้สัมภาษณ์ พร้อมทั้งชี้แจงจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ และส่งแบบฟอร์มแจ้งขอบเขตเรื่องราวที่จะสัมภาษณ์ ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบ เพื่อเตรียมข้อมูลล่วงหน้า และนัดหมายวัน เวลาที่จะไปสัมภาษณ์

3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์และเปรียบเทียบ เพื่อประมวลหาพัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษในแต่ละสมัย เสนอผลวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง แผนภูมิ และการบรรยาย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้เอกสารรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร และวิธีสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2435 จนถึง พ.ศ. 2528
2. ได้แนวทางสำหรับครูอาจารย์ และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา จะได้นำมาพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น และเลือกหาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป
3. ได้ข้อมูลที่เป็นพื้นฐานในการวิจัยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาในด้านต่าง ๆ ต่อไป

การเสนอผลการวิจัย

บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความ วิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย การเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 ความเป็นมาของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย

สภาพการณ์และเหตุการณ์ที่มีอิทธิพลทำให้มีการเรียนภาษาอังกฤษในประเทศไทย

- อิทธิพลทางการค้าขาย
- อิทธิพลทางการเมือง
- อิทธิพลทางการเผยแพร่ศาสนา

บทบาทของภาษาอังกฤษต่อการจัดการศึกษาในประเทศไทย

- การจัดการศึกษาภาษาอังกฤษของคณะมิชชันนารี
- การจัดการศึกษาภาษาอังกฤษของไทย
- ผลสะท้อนจากการจัดการศึกษาของคณะมิชชันนารี

บทที่ 3 พัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษในประเทศไทย

หลักสูตรวิเคราะห์ตามเอกสารที่ปรากฏในระยะเริ่มแรกถึง พ.ศ. 2434

- ความมุ่งหมาย
- เนื้อหาวิชา
- อัตราเวลาเรียน
- กระบวนการเรียนการสอน

- สื่อการเรียนการสอน
- การวัดและประเมินผล
- ปัญหาและอุปสรรค

หลักสูตรภาษาอังกฤษตั้งแต่ พ.ศ.2435-พ.ศ.2474

- ความมุ่งหมาย
- เนื้อหาวิชา
- อัตราเวลาเรียน
- กระบวนการเรียนการสอน
- สื่อการเรียนการสอน
- การวัดและประเมินผล
- ปัญหาและอุปสรรค

หลักสูตรภาษาอังกฤษตั้งแต่ พ.ศ.2475-พ.ศ.2503

- ความมุ่งหมาย
- เนื้อหาวิชา
- อัตราเวลาเรียน
- กระบวนการเรียนการสอน
- สื่อการเรียนการสอน
- การวัดและประเมินผล
- ปัญหาและอุปสรรค

บทที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

- ความบกพร่องของหลักสูตร
- สัมฤทธิ์ผลของการเรียนของนักเรียน
- บทบาทของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

ความเคลื่อนไหวในการปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

นโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

การดำเนินงานเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

บทที่ 5 หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พ.ศ.2521

- จุดประสงค์
- เนื้อหาวิชา
- อัตราเวลาเรียน
- กระบวนการเรียนการสอน
- สื่อการเรียนการสอน
- การวัดและประเมินผล
- ปัญหาและอุปสรรค

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและเสนอแนะ

